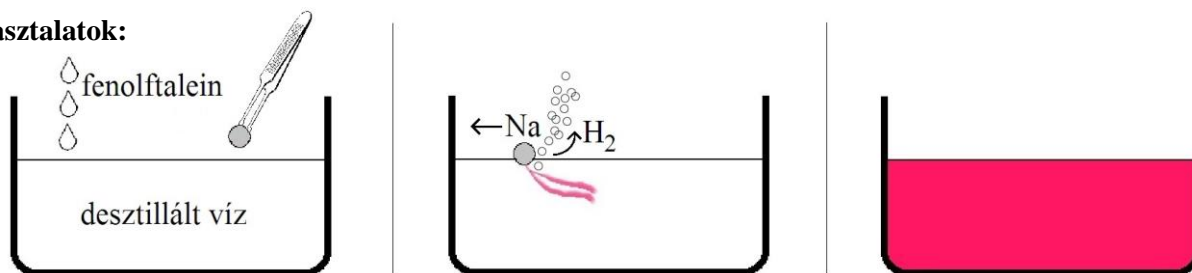

46.

– nem elvégzendő (a nátrium és a kálium igen reaktív, veszélyes) –

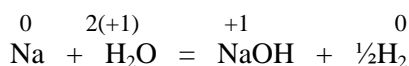
Tapasztalatok:

- A petróleum alatt tárolt Na-ot csipesszel fogjuk meg, szűrőpapírral leitatjuk róla a petróleumot, levágjuk a kergét (friss vágási felülete fémesen csillog) és a fenoftaleines vízbe dobjuk.
- A Na-darabka a vízben „rohángál”, gömb alakúvá olvad, és ciklámen színű csíkot húz maga után.
- Végül elfogy, és az egész oldat ciklámen színű lesz.

Magyarázat:

a) $\rho(\text{Na}) = 0,97 \text{ g/cm}^3 < \rho(\text{víz}) \rightarrow$ úszik a víz felszínén

$\Delta_r H < 0 \text{ kJ/mol}$, a reakció exoterm $\rightarrow$ a Na-darab megolvad

A Na igen reakcióképes, erős redukálószer

← igen alacsony standardpotenciál

← igen alacsony ionizációs energia

← igen alacsony elektronegativitás

A víz felszínén keletkező H_2 -gáz szökik a Na alól, ezáltal lökdösi azt

A keletkező NaOH lúgos kémhatását mutatja ki ciklámen színnel a fenoftalein

b) K esetén hasonlóak a tapasztalatok, de:

– a reakció még hevesebben játszódik le

← a K még reakcióképesebb: nagyobb atommérete miatt még kisebb ε^0 , E_i , EN

– a keletkező H_2 meg is gyullad és a K-ra jellemző fakóibolya lánggal ég

← exotermebb reakció

← lángfestés

(A Na esetében a futkosás miatt a hó szétszóródik, papírcsónakkal gyűjthető egybe $\rightarrow$ sárga láng)

Fogalmak:

redoxireakció: oxidációs szám-változással járó reakció

oxidációs szám: az atom tényleges vagy névleges töltése (egyszerű ionok esetén az ionok töltésszáma, poláris kovalens kötés esetében a kötő elektronpárt a nagyobb EN-ú atomhoz rendeljük)

oxidáció: elektronleadás, *redukció*: elektronfelvétel

redukálószer: olyan anyag, mely redukálja a reakciópartnerét, miközben önmaga oxidálódik

exoterm folyamat: olyan folyamat, mely során a vizsgált rendszer energiája csökken, a környezeté nő

standardpotenciál (ε^0 , V): annak a galvánelemnek az elektromotoros ereje, melynek egyik elektródja a vizsgált standard elektród, a másik a standard hidrogénelektrod

elektronegativitás (EN, mértékegysége nincs): az atomnak az a tulajdonsága, hogy kémiai kötésben milyen mértékben vonzza a kötő e^- -okat

ionizációs energia (E_i , kJ/mol): 1 mol szabad (gázhalmazállapotú) atom legkönnyebben leszakítható e^- -jának eltávolításához szükséges E

lángfestés: a hőmérséklet által gerjesztett atomban néhány e^- magasabb energiaszintre kerül, mint alapállapotban lenne. Amikor az e^- visszahull az alacsonyabb energiaszintre, az adott elemre jellemző fényt bocsát ki

kémhatás: oldatok jellemzője, elárulja, hogy az H_3O^+ -ionok vagy a OH^- -ionok koncentrációja nagyobb-e.
Savas kémhatás: $c(\text{H}_3\text{O}^+) > c(\text{OH}^-)$, *semleges*: $c(\text{H}_3\text{O}^+) = c(\text{OH}^-)$, *lúgos*: $c(\text{H}_3\text{O}^+) < c(\text{OH}^-)$

indikátor: olyan anyag, ami a színével jelzi az oldat kémhatását